

Inspirationsmaterial till bokpaket för åk 1 2020

INNEHÅLL

Inledning	3
Pedagogiskt material	4–13
Fisen liv	4
Rassel prassel strössel	6
Vesta-Linnéa och vännerna	8
Nagu-nalle och kastasdjuren	10
Ett himla tjat om hästar	12
Fyra frågor om läsning	14
Länktips	17
Förteckning över böcker i paketet	18

Trevligt att träffas, nya läsare!

Känslan att vara den första som öppnar en splitterny bok är helt speciell. Boken känns stel och styv, som att den spänner sig för den allra första läsaren. Eller är den blyg? Luktas den lite konstigt och stickande? Det gör ingenting, för man kan värma upp lite försiktigt genom att först nosa och titta på framsidan och baksidan. Bekanta sig så smått och töja på pärmen en aning innan man bläddrar på insidorna. Är det mycket eller lite text, stora eller små bokstäver, långa kapitel eller lockande bilder? Rätt vad det är så har du och boken blivit vänner!

Nu har jag fått välja tio fina böcker till årets ettor. Jag hoppas att var och en ska hitta någon bok som lockar och ger sug att läsa och blir som en spännande kompis. De tio böckerna handlar om vänskap och känslor med allt från magknip och rädsla till skrattanfall. Jag önskar att böckerna föder lust att prata, skriva och skapa med hjälp av uppgifterna i det här häftet. I paketet finns nämligen böcker om både pruttar och promenader, mammutar och muffins, böcker med superhjältar och helt vanliga vardagsvänner.

Läs tyst, läs högt, läs ensam eller tillsammans, i klassen eller på fritiden! Läs med en kompis, en farfar, med mamma och lillebror, eller varför inte för en hund!

Glada lässtunder önskar

Maja Ottelin,
ordkonstlärare

Maja på ettan år 1987

Fisens liv

MALIN KLINGENBERG
& SANNA MANDER

En tokrolig bok om olika slags pruttar med skojigt språk och påhittiga rim. Det här är författaren Malin Klingenberg's första diktbok. Hon har tidigare skrivit bland annat böckerna om Patrik och pensionärsmakten. Sanna Mander har gett ut boken Nyckelknipan och illustrerat många andra barnböcker.

Mera lustiga dikter om kroppen finns i boken *"Halsen rapar hjärtat slår – rim för 0–100 år"* av Emma och Lisen Adbåge (Natur & Kultur 2016)

Diskutera

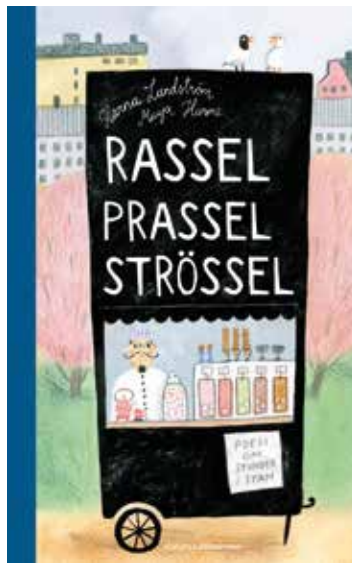
- Räkna hur många ord för fis ni hittar i boken? Kommer ni på några fler?
- Varför skrattar folk åt pruttar?
- Varför tycker en del vuxna att pruttar inte är något att skratta åt?
- Vad är det som gör att människor fiser?
- Man kan skriva dikter om vad som helst! Vad skulle ni vilja dikta om?

Fantisera och skapa

- Hitta på egna pruttdikter om någon som släpper en fis i skolan. Fundera på vem det kunde vara och hjälp varandra att samla ord som rimmar.
- Skriv egna dikter om hickans liv eller rapens liv och gör en diktsamling tillsammans i klassen
- Dramatisera dikter ur boken och uppträd för varandra. Bestäm vem som ska vara de olika figurerna i dikten och vem som är uppläsare. Öva på att läsa tydligt och inte börja fnissa mitt i dikten!
- Att använda luktsinnet är ett roligt sätt att få idéer. Vad finns det för olika slags dofter och lukter i och runtomkring er skola? Undersök till exempel skolköket, gymnastikförrådet, slöjdsalen, lärarrummet och skolgården med näsan före. Anteckna lukterna och upptäckterna och skriv verser om dem.

Rassel prassel strössel

HANNA LUNDSTRÖM
& MAIJA HURME

En stad är full av ljud och dofter som Hanna Lundström har förvandlat till rytmer och poesi. Smaka på enstaka dikter eller sluka hela boken som en stor och smarrig måltid. Det här är Hanna Lundströms och Maija Hurmes tredje gemensamma bok. *Rassel prassel puss* och *Rassel prassel promenad* finns att låna på många bibliotek.

Illustratör kallas den som har skapat bilderna i en bok. Maija Hurme har illustrerat både pekböcker, bilderböcker och skolböcker. Vilka andra illustratörer känner ni till?

Diskutera

- Vilka olika känslor och stämningar hittar ni i dikterna? Hur kommer de fram i orden och bilderna?
- Vad är typiskt för en dikt? Fundera på känslan, på rim, rytm och längd.
- Kan ni några dikter eller ramsor utantill?
- Dikter kan handla om vad som helst, om allvar eller lek och skratt. Om ni skulle skriva en diktbok, vad skulle den handla om? Vad skulle boken heta?
- Prova olika ord som passar ihop med *Rassel prassel*: *Rassel prassel kalas, Rassel prassel klassrum, Rassel prassel regn ...* Vad skulle en bok med det namnet kunna innehålla för slags dikter?

Fantisera och skapa

- Läs några av dikterna utan att titta på illustrationerna och gör i stället helt egna bilder!
- Utforska ljuden i er näromgivning – stadsbuller eller kanske helt andra läten. Samla och skriv ner alla ljud som ni hör (*brum, klonk, skriiik, skrap, voff, knirr-knarr*). Skapa sedan egna dikter där orden finns med.
- *Kraschastrof* är ett roligt ord som författaren till boken själv har hittat på. Hitta på situationer och egna berättelser där ni använder ordet.
- Bilderna i boken har många detaljer. Välj ett uppslag och titta noga på alla människor och djur. Fundera på vad figurerna i bilden tänker på och hur de känner sig. Om de skulle börja prata, vad skulle de säga? Fantisera och skriv ner meningar på pratbubblor och tanke-bubblor. Det kan bli helt egna nya berättelser!
- Gör diktjumpa genom att hitta rörelser som passar ihop med en dikt. Börja till exempel med bokens första dikt "Torget" som handlar om olika slags fåglar och deras sätt att röra sig.

Vesta-Linnéa och vännerna

TOVE APPELGREN
& SALLA SAVOLAINEN

Vesta-Linnéa har börjat skolan och är sugen på nya kompisar. Men hur ska hon få till det att leka med Mindy? Och varför känns lekarna med lillasyster och grannpojken Alex inte längre alls lika spännande? En bilderbok som handlar om att hitta och behålla vänner.

Visste du att böckerna om Vesta-Linnéa har blivit populära i många länder och man kan läsa om henne på hela fjorton olika språk? Några av böckerna har gjorts till teaterpjäs och om ett par år kan man se Vesta-Linnéa som teveserie!

Diskutera

- Hurdan är en bra vän? Vilka egenskaper är viktiga och mindre viktiga?
- Hur kan man göra och vara för att få vänner?
- Vesta-Linnéa är mycket fäst vid sin telefon. Känner ni någon som är lika mycket på telefonen? Hurdana regler finns det för telefoner i skolan eller hemma?
- Vesta Linnea har en tröstebok som hon läser när hon känner rädsla och oro. Vad tror ni att den handlar om? Vad kan man ha för nytta av en sån bok, tror ni?

Fantisera och skapa

- Hur många andra ord kommer ni på som betyder "vän"? Ta reda på ordet för "vän" på olika språk och gör en lista!
- Skriv vänskapsmeningar på små lappar - det kan vara uppmuntrande meningar eller små komplimanger. Lägg lapparna i en burk. Plocka en lapp att ge i present åt den som behöver!
- Rita och designa en egen kompistelefon. Den kanske kan hjälpa att hitta vänner, välja lekar eller stämma träff med en kompis på något roligt ställe.
- Öppna en kompiskiosk på skolgården! Hitta på vilka olika lekar och aktiviteter man kan "beställa" där. I kompiskiosken kan man också låna en lekkompis för rasten. Idén kommer från skolan Tervakosken koulu där sexorna öppnade en kompiskiosk för att lära känna sina yngre skolkompisar.
- Vesta-Linnéa visar många olika känslor. Titta på hennes miner och kroppsställningar när hon är arg, glad, ledsen, orolig, nöjd, förvånad, lycklig. Rita självporträtt med olika miner och skriv under bilderna vad som väcker de olika känslorna. Till exempel "Jag blir arg när min speltid är slut" eller "Jag blir lycklig när jag är med vänner".

Nagu-nalle och kastasdjuren

HENRIKA ANDERSSON
& CHRISTEL RÖNNS

Nagu-nalle är pojken Edis mjukisnalle som får följa med överallt, också till sjukhuset. Vilken tur att Nagu-nalle är bra på att smyga och nosa sig fram till hemliga äventyr. På sjukhuset finns nämligen en mörk skrubb där de mystiska kastasdjuren ligger bortglömda. Men kommer Nagu-nalle lyckas rädda dem i tid?

Visste du att det här är den fjärde boken om Nagu-nalle? På ön Nagu i Åbolands skärgård finns Nagu-nalles stig som man kan vandra längs och möta figurer ur böckerna.

Diskutera

- Hur är det att ligga på sjukhus? Har någon varit med om det själv?
- Om någon är sjuk en längre tid, vad kan man göra för att trösta eller pigga upp?
- Nagu-nalle får sig en dusch med "drakslem" och hamnar mot slutet av boken in i en autoklav, som känns hetare än bastun. Det är för att döda de bakterier som kan finnas i hans päls. Varför det är så viktigt med handtvätt och desinficering speciellt på sjukhus?
- Kastasdjuren är borttappade och glömda leksaker som samlats i en skrub. Vad händer med era gamla leksaker som inte mera används? Diskutera och fantisera om var era gamla leksaker kan finnas nu.

Fantisera och skapa

- Låt alla berätta i små grupper om sitt eget bästa mjukisdjur och ordna en utställning i klassen.
- Gör egna faktablad om era mjukisdjur. Lista fakta såsom namn, ålder, längd och vikt, färg och material. Hitta på vilken mat mjukisen gillar, vad den är rädd för, vad den älskar mest av allt och vilken hemlig supergenskap den har.
- Gör en egen klassmaskot. Bestäm vad den heter och hitta tillsammans på äventyr den upplever i skolan! Man kan också turas om att låna hem maskoten och skriva dagbok om maskotens upplevelser.
- Finns det ett sjukhus med barnavdelning på er ort? Ta reda på om ni kan skicka teckningar eller kort till barnen där. En idé är att tipsa om bra böcker ni har läst.

Ett himla tjat om hästar

PEPPE ÖHMAN
& LOUISE WINBLAD

Maja ska på ridläger för första gången och det känns obehagligt. Hon är egentligen livrädd för hästar och på lägret måste hon såklart sköta om Frank som är den hemskaste av alla ridhästarna. Att hitta vänner på lägret blir också en tuff uppgift för Maja. Men med vilja och envishet ska det ändå gå vägen till slut.

Visste du att det ordnas många temaläger för barn i skolålder? Ridläger, idrottsläger, kodarläger, musikläger och även ordkonstläger! Info om sommarläger hittas på nätet på adressen sommarmarkpassen.fi

Diskutera

- Hur tror du det känns att vara ensam på ett läger, en ny hobby eller i en ny skolklass där man inte känner någon?
- Några barn på lägret retar andra och säger fräcka saker. Gör en minneslista med tips på vad man ska göra om man ser eller hör någon retas.
- I boken förekommer många speciella ord om hästar såsom man, bläs, skimmel, box och ord kring ridsport som stigbygel, skritt, galopp och tjugometersvolt. Kan ni ta reda på vad de betyder?
- Har någon i klassen en hobby där man använder särskilda ord som inte är vanliga utanför hobbyn? Exempel på fotbollsord: *passa, finta, dribbla, sidolinje, hörna, inkast*. Exempel på scoutord: *vargunge, kår, knop, hajk, förläggning*.
- Lin Hallbergs böcker om ponnyn Sigge är väldigt omtyckta. Vad är det som gör att många gillar att läsa hästböcker, också om man inte rider själv?

Fantisera och skapa

- En hurdan bok skulle kunde ni skriva om någon annan hobby såsom dans, innebandy, spel, pyssel, musik, bildkonst ... Hurdan är huvudpersonen, var utspelar sig händelserna och vilka andra personer finns i berättelsen?
- I boken får vi veta mycket om Majas känslor men hur känner sig egentligen en ridhäst? Har hästar favoritryttare eller andra älsklingsmänniskor? Hur känner sig en häst före ridlektionen och efteråt? Berätta om en ridlektion ur hästens synvinkel.
- Maja och hästen Frank kommer att bli en bokserie. Hitta på vad följande bok i serien skulle kunna handla om!

Psst... lärare! Den här boken kan locka särskilt den som redan läser flytande och är hästintresserad. Några av uppgifterna går bra att göra självständigt!

4 frågor om läsning

1. Hurdana böcker tycker du om?

(eller Hurdana böcker tyckte du om när du gick i ettan?)

2. Vad är det bästa med att lära sig läsa själv?

3. Vad är ditt tips för att komma i lässtämning?

4. Hur tycker du att en riktigt bra högläsningbok ska vara?

UPPGIFT: Intervjua skolkompisar, syskon, föräldrar, släktingar, lärare eller tränare. Ställ de fyra frågorna till dem och skriv ner svaren. Jämför sedan tillsammans i klassen hur olika personer svarar på frågorna!

4 frågor om läsning till de finlandssvenska läsambassadörerna

AMANDA AUDAS-KASS

läsambassadör och modersmåls lärare

Amanda när hon gick i ettan

1. Hurdana böcker tyckte du om när du gick i ettan?

Jag var ungefär sju när jag började läsa tvillingarna-böckerna och de blev genast mina absoluta favoriter. Jag älskade också högläsning i skolan och på eftis. "Miranda och pärlhalsbandet" och böcker av Astrid Lindgren var mina favoriter där.

2. Vad är det bästa med att lära sig läsa själv?

Det bästa med att lära sig läsa själv är att du inte längre behöver hjälp av någon annan för att kunna ta dig in i alla fantastiska böcker. Att kunna läsa själv är som att ha en nyckel som kan öppna alla dörrar.

3. Vad är ditt tips för att komma i lässtämning?

Hitta den skönaste och bästa platsen, gärna en ganska mjuk som en soffa eller en säng. Lägg eller sätt dig där med en filt om dig. Låt telefonen vara i ett annat rum.

4. Hur tycker du att en riktigt bra högläsningsbok ska vara?

En riktigt bra högläsningsbok ska vara riktigt spännande och rolig och handla om saker och känslor som många kan känna igen. Den får också gärna vara lite svårare, för när vi läser högt tillsammans kan vi hjälpa varandra att förstå.

HENRIKA ANDERSSON

läsambassadör och författare

*Henrika som liten tillsammans
med katten Floden*

1. Hurdana böcker tyckte du om när du gick i ettan?

Bilderböcker med vilda och ofta lite farliga världar. Jag minns särskilt "Till vildingarnas land" av Maurice Sendak och hur jag i timmar låg och tittade på en konstbok vi hade hemma. Där fanns bilder av Henri Rousseau, han målade mycket djungelfantasier där det var enkelt att krypa in och gömma sig under de stora bladen.

2. Vad är det bästa med att lära sig läsa själv?

Jag minns att bokstäverna blev mina vänner, att de talade till mig och alla tillhörde lite olika världar. Det kanske låter konstigt men jag kunde känna i kroppen hur det var att sitta under ett A och lyssna på regnet eller blicka in i O:et som i en kikare. Att L:et alltid ville svänga sig upp och ner för att det ville vara ett segel.

3. Vad är ditt tips för att komma i lässtämning?

Högläsning hör till det bästa i livet! Och läsa hör ihop med att få mysa och slappna av helt och hållet. Det är inte så konstigt att de flesta människor vill läsa i sängen eller under sin filt i soffhörnet. Läsa på tåg är också fint, du sitter i tågets dunkdunk och färdas både inåt och framåt på samma gång.

4. Hur tycker du att en riktigt bra högläsningsbok ska vara?

Det skall vara spännande, rafflande och berörande. Bilderna skall stiga i dig som dimman över åkrarna en tidig morgon, magiskt och mödolöst så du blir förtrollad och bara längtar tillbaka.

Läsambassadörerna jobbar för att allt fler ska hitta läsglädje och läslust. Bekanta dig med de finlandssvenska läsambassadörerna på webbplatsen www.lasambassadoren.fi där de skriver blogg och på instagram där de delar med sig lästips @lasambassadörerna .

Länkar för mera läsinspiration

Estrids bokklubb

En prisbelönt bokshow på nätet där barn och unga läsare pratar om böcker och intervjuar författare och illustratörer. Seriens fjärde säsong sändes hösten 2019. Till serien finns ett arbetsmaterial för lärare.

www.estridsbokklubb.fi

Läscentrum

Läscentrum arbetar för läsning och läskompetens i Finland genom kampanjer, löpande faktainsamling och projekt. Kontakta läscentrum för att boka författarbesök till skolan.

lukukeskus.fi/framsida

Sydkustens ordkonstskola

Ordkonstskolan ger grundläggande konstundervisning i ordverkstäder i södra Finland där barn och unga får skriva, berätta och skapa kreativt. Skolor kan beställa lärmaterial, verkstäder och skraddarsydda projekt.

ordkonst.fi

Fibul rf.

Författare och illustratörer av barn- och ungdomslitteratur har en egen förening som verkar för att höja barnlitteraturens ställning. På hemsidan hittas deras barnlitteraturmagasin MERA som utkom i oktober 2019.

fibul.fi

Kulturrådets barn och ungdomsbokatalog

Kulturrådet i Sverige ger varje år ut en översikt av nya böcker för barn och unga. Katalogen kan beställas gratis och delas ut på många bibliotek i Finland med svensk betjäning.

www.kulturradet.se/publikationer/barn--och-ungdomsbokskatalogen/

Den finlandssvenska bokkatalogen

Bokkatalogen utkommer varje höst och presenterar all finlandssvensk utgivning av böcker och tidskrifter. Delas ut på utvalda bibliotek, bokhandlar och svenskspråkiga samlingsplatser.

www.bokkatalogen.fi

De här böckerna ingår i bokpaketet till åk 1 år 2020

Nagu-nalle och kastadjuven

Henrika Andersson & Christel Rönns (Förlaget M 2019)

Vesta-Linnéa och vännerna

Tove Appelgren & Salla Savolainen (Förlaget M 2019)

Fisens liv

Malin Klingenberg & Sanna Mander (Schildts & Söderströms 2019)

Rassel prassel strössel

Hanna Lundström & Maija Hurme (Schildts & Söderströms 2019)

Ett himla tjat om hästar

Peppe Öhman & Louise Winblad (Schildts & Söderströms 2019)

Bråkiga bokstäver

Helena Bross & Mati Lepp (Bonnier Carlsen 2019)

Jordens utdöda djur

Jens Hansegård & Anders Nyberg (Bonnier Carlsen 2018)

Handbok för superhjältar. Del 1: Handboken

Elias Våhlund, Agnes Våhlund (Rabén & Sjögren 2017)

Lasse-Majas detektivbyrå Filmmysteriet

Martin Widmark & Helena Willis (Bonnier Carlsen 2019)

Den dag du börjar

Jacqueline Woodson & Rafael López, översatt av Karin Berg (Natur & kultur 2019)

Bokpaketet är en gåva från Lisi Wahls stiftelse som delas ut av Förbundet Hem och skola till skolklasser runtom i Svenskfinland. Det pedagogiska materialet är framtaget av Sydkustens ordkonstskola som också har valt ut böckerna, med tonvikt på finlandssvensk utgivning. Vi önskar alla ettor glada och goda lässtunder!

www.ordkonst.fi

www.hemochskola.fi

Tack till

Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd
Förlaget M
Schildts & Söderströms förlag

Texter

Maja Ottelin

Layout

Ulrika Öhman/Selma & Louise

Tryck

Grano

Utgivare

© Sydkustens ordkonstskola 2020

